

**ВЪПРОСНИК ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА „ИКОНОМИКА И ПРАВО”
РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ**

Програмата за държавен изпит е утвърдена с
Протокол №6/17.02.2026 г. на Факултетния съвет на
Стопанския факултет и влиза в сила за випуск 2025/2026 г.

ЧАСТ I: ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ПРАВОТО

1. Понятие за икономическа ефективност. Проблемът със справедливостта на разпределение на ресурсите. Икономически подход към ефекта на правните норми върху поведението на хората и работата на разпределителния механизъм на доходите.
2. Икономически анализ в правото. Стандарти за рационалност. Правото като система от цени. Ефективност по Парето и ефективност по Калдор-Хикс.
3. Икономическа теория на собствеността. Критерии за ефективност на правата на собственост. Собствеността като „кошница от права“. Трагедията на общото.
4. Външни ефекти и интернализирането им чрез правната рамка. Икономика на благосъстоянието на Пигу. Теорема на Коуз и проблемът с трансакционните разходи.
5. Асиметрична информация. Пазарни и правни решения за предпазване от неблагоприятен избор и морален риск. Практики за създаване и поддържане на пазарна сила.
6. Теория на договорите. Отговорност на купувача и продавача. Проблеми с информацията и непълни договори. Смисълът на неустойките.
7. Регулиране на пазарите. Икономически цели на антитръстовото право. Проблемът със стабилността на картела. Регулация на естествения монопол.
8. Икономика на съдебния процес. Модел на очакваната възвръщаемост. Фактори, влияещи на разходите за съдебни спорове. Институтът на извънсъдебното споразумение.
9. Конституционна икономика. Теория на общественния избор – ключови участници и стимули за поведение. Пазар на ренти.
10. Правителствени провали. Връзка между пазарни правителствени провали. Решения за държавните провали.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Коландър, Д., Основи на икономиката. Втори том: Микроикономика, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 1999
2. Ippolito, R. A. Economics for Lawyers, Princeton University Press, 2010

ЧАСТ II: КОРПОРАТИВНО ФИНАНСИРАНЕ И ИНВЕСТИЦИИ

1. Финансови инструменти – икономическа същност, емитиране, основни видове.
2. Финансови пазари и институции.
3. Инфраструктура на финансовите пазари.
4. Необходимост и икономическа същност на регулирането на финансовите пазари.
5. Риск и възвръщаемост на финансовите инструменти.
6. Стойност на парите във времето и оценка на стойността на финансови активи.
7. Процес на пазарно финансиране – частно пласиране, първично публично предлагане, последващи емисии. Правни аспекти и процедури на емитирането на акции и облигации.
8. Правна и институционална рамка на капиталовия пазар в България. Закони и подзаконовни нормативни актове. Надзорна дейност и групи поднадзорни лица.
9. Комисия за финансов надзор. Структура. Процес на взимане на решения.
10. Процес на отчитане на поднадзорните лица. Дистанционни проверки и проверки на място. Риск-базиран подход.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Петранов, С. Инвестиции. Теория и практика на финансовите инструменти и пазари. Трето разширено и актуализирано издание, 2026:
<https://investments.petranov.education/>
2. Закон за Комисията за финансов надзор
3. Закон за публичното предлагане на ценни книжа

ЧАСТ III: ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

1. Икономическа същност на пазарната конкуренция. Икономическо благосъстояние на потребителите.
2. Приложно поле на българското антитръстово право. Закон за защита на конкуренцията. Принцип на ефекта и принцип на територията. Приложно поле на европейското антитръстово право.
3. Понятие за предприятие. Понятие за стопанска дейност. Независими предприятия и икономически групи. Понятие за сдружение на предприятия.
4. Ограничения на конкуренцията по цел или резултат – нарушаване, предотвратяване или ограничаване на конкурентния процес. Видове забранени споразумения между предприятия.
5. Вертикални ограничения. Групово и индивидуално освобождаване от забраната на вертикалните ограничения. Условия за освобождаване от забраната.
6. Хоризонтални споразумения. Групово и индивидуално освобождаване на хоризонталните споразумения между предприятия.
7. Обмен на информация между конкуренти. Понятие за стратегическа търговска информация. Видове обмен на стратегическа търговска информация.
8. Картел – понятие, участници и вътрешна организация. Разкриване и доказване на картели – програма за снизходително отношение. Санкции при картели.

9. Последници от забранените споразумения. Нищожност на забранените споразумения, предявяване на нищожността. Гражданска отговорност за вреди от забранените споразумения, иски за обезщетения на вреди.
10. Антимонополно право. Понятие за господстващо или монополно положение. Фактори за идентифициране. Видове господстващо положение.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Пангелов, К., колектив, Новата правна уредба за защита на конкуренцията, ИК Труд и право, София, 2016
2. Стойнев, И. Правен режим на конкуренцията. Антикартелно право, Сиела, 2018

ЧАСТ IV: ТЪРГОВСКИ СДЕЛКИ И ОБЕЗПЕЧЕНИЯ

1. Търговски сделки – понятие и видове. Общи положения за търговските сделки.
2. Сключване на търговските сделки – публична покана и публично предложение. Значение на мълчанието при сключване на търговските сделки.
3. Търговски сделки при общи условия.
4. Особени правила във връзка с изпълнението на търговските сделки – дължима грижа, солидарност.
5. Особени правила във връзка с неизпълнението на търговските сделки - непреодолима сила, неустойка, стопанска непоносимост, отметнина.
6. Търговски обезпечения – понятие и видове. Особености на търговските обезпечения.
7. Търговски залог – предмет и видове. Законен залог.
8. Особени залози по ЗОЗ. Общи положения – форма, предмет, страни. Действие на залога спрямо трети лица. Вписване в регистъра на особените залози.
9. Права и задължения на залогодателя и на заложния кредитор. Изпълнение върху заложеното имущество.
10. Търговска продажба – понятие и правен режим. Сделка на покритие. Особени права и задължения на страните по търговска продажба.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Герджиков, О., Търговски сделки, IV-то изд., С., 2015
2. Голева, П., Търговско право. Търговски сделки, С., 2018

ЧАСТ IV: ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ НА КОМПАНИИ И ТРАНСАКЦИИ

1. Обща характеристика на данъчното право. Предмет и метод на правно регулиране. Общо учение за данъка. Принципи на данъчното облагане. Източници на данъчното право.
2. Основни понятия в данъчното право. Данъчни правни норми. Действие на данъчните правни норми по време, място и по отношение на лицата.
3. Обща характеристика и система на данъчното право на Европейския съюз. Международно данъчно право.
4. Правото на Европейския съюз и преките данъци на държавите членки. Преките данъци на държавите членки и основните свободи.

5. Данъчни задължения. Изпълнение. Доброволно изпълнение. Принудително изпълнение на данъчните задължения. Защита срещу принудително изпълнение.
6. Данъчен контрол. Ревизии и проверки. Ревизионни актове. Обща характеристика. Условия за действителност. Обжалване на ревизионните актове.
7. Държавна помощ в областта на данъчното облагане.
8. Корпоративен данък. Субекти. Данъчна основа. Данъчна ставка.
9. Облагане на корпоративните образувания с корпоративен данък. Задължения при учредяването им; специфични режими на облагане при преобразуване и прекратяване.
10. Правен режим на данъка върху добавената стойност. Облагане с ДДС на основните корпоративни трансакции. Задължения на корпоративните образувания по ЗДДС.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Димитрова, Е., Корпоративно данъчно право, Просвета, София, 2023

м. февруари 2026 г.